

Отже, однією із особливостей господарського процесу в Україні є відсутність у судовому процесі свідків як окремих, процесуально незалежних учасників (джерела доказів), що, відповідно, звужує перелік можливих джерел доказів для суду. Внесення в ГПК України положення щодо участі свідка в доказуванні у господарському процесі було б правильним та зрозумілим, адже такі зміни приведуть до підвищення рівня належності та достовірності доказів у господарському процесі.

Література

1. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р. № 1798-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56.

2. Лютіков П. С. Показання свідка в господарському процесі: вкотре про необхідність оновлення засобів доказування / П. С. Лютіков, К. В. Краснова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2015. – Вип. 34. – Т. 1. – С. 148-152.

3. Пригоцький В. А. Свідки як джерело доказів у господарському процесі [Електронний ресурс] / В. А. Пригоцький // Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право». – 2016. – № 5. – С. 134-137. – Режим доступу: http://pap.in.ua/5_2016/40.pdf

4. Харитонова О. І. Господарське процесуальне право України: підруч. / О. І. Харитонова. – К.: Істина, 2009. – 360 с.

УДК 330.567.6-047.37.669(043.2)

Джус В. П., студент,
Київський університет права, м. Київ
Науковий керівник: Загрішева Н. В., старший викладач

КОМЕРЦІЙНЕ ЕЛЕКТРОННЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ ПРОПОЗИЦІЇ УКЛАСТИ ДОГОВІР (ОФЕРТА) В ДИСТАНЦІЙНОМУ ПОРЯДКУ

В умовах ринкової економіки, жорсткої конкуренції, яка виникає між суб'єктами господарської діяльності за замовників, споживачів результатів такої господарської діяльності, актуальним стає правове, наукове та практичне регулювання комерційного електронного повідомлення.

Проблематикою наукового характеру та практичного застосування комерційного електронного повідомлення як одного із видів оферти прямо або опосередковано займались такі вчені як: С. С. Алексєєв, Т. В. Боднар, О. В. Дзера, М. М. Дутов, Л. М. Долгополова, Н. С. Кузнєцова, А. В. Луць, Р. А. Майданик,

А. А. Маєвська, І. О. Трубін, Н. С. Меджибовська, В. Л. Плескач, Т. Г. Затонацька, О. І. Шалева, Р. Б. Шишка.

З набуттям законної сили Законами України «Про електронну комерцію», «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронний цифровий підпис» поняття, процедура та порядок пред'явлення комерційного електронного повідомлення врегулювалось на законодавчому рівні.

Законом України «Про електронну комерцію», а саме п. 4, 7, 10 ч. 1 ст. 3, врегульовано поняття дистанційного електронного повідомлення, отже дистанційне електронне повідомлення – це сукупність інформації у електронній формі, яке надсилається акцептанту за допомогою застосування інформаційно-телекомукаційних систем, з метою швидкого, зручного прямого чи опосередкованого просування товарів, робіт чи послуг або ділової репутації особи, яка провадить господарську або незалежну професійну діяльність [1].

У свою чергу відповідно до ч. 7 ст. 179 Господарського кодексу України (надалі за текстом – «ГКУ»), господарські договори укладаються за правилами, встановленими Цивільним кодексом України з урахуванням особливостей, передбачених цим Кодексом, іншими нормативно-правовими актами щодо окремих видів договорів [2].

За змістом Цивільного кодексу України (надалі за текстом – «ЦКУ») вбачається, що пропозиція укласти договір (в тому числі публічна) – це сукупність дій offerenta, які спрямовані на встановлення взаємних прав та обов'язків з акцептантом (у випадку з публічною пропозицією з фактично необмеженим колом суб'єктів) у вигляді пропозиції укласти договір, яка має містити всі істотні умови договору (тобто, такі які сторони такого договору самостійно визнають істотними та які є істотними у відповідності до законодавства, яке регулює дані правовідносини), а будь-які зміни до першочергової пропозиції вважаються новою offerтою [3].

На підставі вище вказаного наявна можливість виділити такі відмінності між дистанційним електронним повідомленням та пропозицією укласти договір (в тому числі публічною).

З вище вказаного слід дійти до висновку, що наявна можливість виділити комерційне електронне повідомлення в окремий offerтний інститут.

Відповідно до ч. 1 ст. 638 ЦКУ, договір є укладеним, якщо сторони в належній формі досягли згоди з усіх істотних умов договору.

Комерційне електронне повідомлення	Пропозиція укласти договір (в тому числі публічна)
Регулюється спеціальним законодавством	Регулюється загальним законодавством (в залежності від суб'єктного складу, характеру правовідносин і т.д.)
Інформація, яка міститься в повідомленні, надається в електронній формі за допомогою інформаційно-телекомунікаційних систем	Інформація, яка міститься в повідомленні, може надаватись в будь-якій формі та за допомогою будь-яких засобів
Здебільшого використовується суб'єктами господарської діяльності, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, Інтернет магазинами	Використовується всіма, без виключення, суб'єктами господарювання (включаючи суб'єктів які зазначені в сусідній колонці)
Позиціонується як «пропозиція без кордонів та витрат часу для пересилання електронного повідомлення замовнику, споживачу»	Позиціонується як пропозиція, яка має територіальні обмеження та вимагає значних витрат часу на пересилання електронного повідомлення замовнику, споживачу
Відповідає останнім часовим тенденціям та потребам суб'єктів господарської діяльності в економії часу та вибору найвигіднішої пропозиції серед наявних	Не відповідає останнім часовим тенденціям та потребам суб'єктів господарської діяльності в економії часу з причини відсутності «мобільності» такої пропозиції
Результатом акцептування комерційного електронного повідомлення здебільшого є фактично укладання між сторонами договору приєднання	Результатом акцептування публічної оферти є укладання між сторонами здебільшого публічного договору

Втім порядок акцептування комерційного електронного повідомлення має свої особливості, зокрема у зв'язку з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем для поширення комерційного електронного повідомлення та його акцептування замовниками, споживачами результатів господарської діяльності оферента.

Відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України «Про телекомунікацію» інформаційна система загального доступу – це сукупність телекомунікаційних мереж та засобів для накопичення, обробки, зберігання та передавання даних [4], а в свою чергу відповідно до ДСТУ 2392-94 інформаційною системою є комунікаційна система, що забезпечує збирання, пошук, оброблення та пересилання інформації [5].

В свою чергу телекомунікації, відповідно до ч. 1 ст. 1 ЗУ «Про телекомунікацію» (електрозв'язок) – це передавання, випромінювання та/або приймання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого роду по радіо, проводових, оптичних або інших електромагнітних системах.

З вище зазначено слід зробити висновок, що комерційне електронне повідомлення, може бути здійснено зокрема шляхом листування по електронній пошті, рекламування результатів господарської діяльності.

Відповідно до ч. 2 та 3 ст. 10 Закону України «Про електронну комерцію» комерційні електронні повідомлення поширюються лише на підставі згоди на отримання таких повідомлень, наданої особою, якій такі повідомлення адресовані. Комерційне електронне повідомлення може надсилатися особі без її згоди лише за умови, що вона може відмовитися від подальшого отримання таких повідомлень.

За змістом вище вказаної правової норми вбачається фактична легалізація масового, несанкціонованого розсилання комерційних електронних повідомлень без згоди отримувача таких повідомлень (в разі якщо такий отримувач не відмовиться від отримання таких повідомлень).

Вважаю, за необхідне акцентувати увагу на наявну неоднозначну судову практику.

У постанові Вищого господарського суду України від 02.07.2014 р. по справі під № 910/19701/13 зазначається наступне: «29.11.2012 позивач звернувся до відповідача з електронним листом, в якому просив здійснити розрахунок вартості стільниці зі штучного каменю за кресленнями із зазначенням її параметрів, а також найменування матеріалу, з якого вона має бути виготовлена.

30.11.2012 відповідач надіслав позивачеві електронний лист разом із специфікацією, в якому містилась інформація про вартість стільниці у розмірі 12 720,00 грн.

30.11.2012 відповідач виставив позивачу рахунок-фактуру № СФ-000325 на загальну суму 12 720,00 грн. для попередньої оплати виконання замовлення.

Позивач відповідно до вимог ст. 642 ЦК України прийняв пропозицію укласти договір, сплативши відповідачу вказану суму, що підтверджується платіжним дорученням № 7109 від 30.11.2012 з призначенням платежу: «Оплата за матли згідно рахунку № СФ-000325 від 30.11.2012 в т.ч. ПДВ 20% 2 120,00 грн.» та банківською випискою з рахунку позивача.

Що стосується доводів касаційної скарги про те, що електронні листи не підтверджують факт укладення між сторонами договору, то вони є безпідставними, оскільки в силу вимог ст. 11, 202, 207, 837 ЦК України та ст. 181 ГК України між сторонами виникли договірні зобов'язання з підряду і ними відповідно до вимог законодавства було досягнуто згоди щодо всіх істотних умов договору, зокрема, ціни товару, яку визначено сторонами в сумі 12 720,00 грн., предмету договору – виготовлення стільниці зі штучного каменю, а також форми та строків оплати – попередня оплата на рахунок підрядника 12 720,00 грн.» [6].

Натомість у рішенні Господарського районного суду м. Києва від 15.03.2010 р. по справі під № 39/37515.03.10 зазначено наступне: «Фактично електронні листи від 30.07.2008 р. та від 18.08.2008 р. не містять електронного підпису, тоді як не підписаний електронний лист не є волевиявленням особи (сторони по справі)» [7].

До того ж, докази попередньої домовленості сторін про використання електронних підписів в матеріалах справи відсутні та сторонами суду не повідомлені. Також, враховуючи електронний характер електронних листів від 30.07.2008 р. та від 18.08.2008 р., неможливо достовірно підтвердити (або спростувати) викладену в них інформацію».

Звичайно, постанова Вищого господарського суду України та рішення господарського суду м. Києва не є обов'язковими для застосування іншими судами (в розумінні ч. 6 ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»), проте з наведених судових рішень вбачається неоднозначні вимоги до комерційного електронного повідомлення та електронного документа в цілому.

Отже, з розвитком інформаційних технологій, збільшенням попиту споживачів, замовників на результати господарської діяльності, збільшенням конкуренції за замовників, споживачів між суб'єктами господарської діяльності та відповідним законодавчим врегулюванням комерційного електронного повідомлення створився новий оферентний інститут під назвою «комерційне електронне повідомлення», який, не дивлячись на законодавче врегулювання, має неоднозначну судову практику, а тому вбачається необхідність надання Верховним судом України роз'яснення судам нижчих

інстанцій з метою дотримання останніми принципів справедливості та рівності сторін.

Література

1. Про електронну комерцію: Закон України від 3 вересня 2015 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 45. – Ст. 410.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
4. Про телекомунікацію: Закон України від 18 листопада 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 12. – Ст. 155.
5. Інформація та документація. Базові поняття. Терміни та визначення. ДСТУ 2392-94 // Держстандарт України, 1994. – 54 с.
6. Постанова Вищого господарського суду України від 2 липня 2014 р. по справі під № 910/19701/13. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/39574220>.
7. Рішення Господарського районного суду м. Києва від 15 березня 2010 р. по справі під № 39/37515.03.10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/8959556>.

УДК 347.736:656.7:061.5 (043.2)

Євтєєв І. В., студент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Козирєва В. П., к.ю.н., доцент

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЩОДО ВИЗНАННЯ БАНКРУТОМ АВІАПІДПРИЄМСТВА

Динаміка економічної кризи України привела до дестабілізації функціонування авіаційних підприємств, більшість з яких змушені здійснювати діяльність за нерентабельних умов – використання застарілого парку повітряних суден, висока собівартість перевезень, як наслідок, високі тарифи, здійснення діяльності на комерційно невігідних повітряних лініях, неконкурентоспроможна якість послуг та інші негативні явища призвели до зупинення діяльності численних авіакомпаній України, їх поглинання закордонними авіаційними альянсами, підписання економічно збиткових угод з перевізниками-конкурентами.

Такі кризові комплекси підприємств галузі цивільної авіації потребують сторонньої допомоги для налагодження нормальної та прибуткової господарської діяльності. Але навіть така допомога